

ДІЛО

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Битва над Сочею.

ЗВІДМОЛЕНС Ц. І К. ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з 18. серпня.

ВІЙНА НА СХОДІ.

Не сталося нічого особливого.

Від дня 17. липня, себто від дня побіди над Зборовом, сусізники забрали в полон 655 офіцірів і 41 300 мужів. Добича вносить 257 гармат, 546 скорострілів, 191 метавок мін, 50 000 крісів, велики пропаси муніції, 25 000 газових масок, 14 панцирних самоходів, 2 панцирні поїзди, 6 навантажених поїздів залізничних, 26 льохомотивів, 918 вагонів, кілька літаків і значні приваси поживи.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ.

Вчора в полудне на фронті над Сочею розпочалися тяжкі артилерійські бої, які нині рапо захопили весь фронт між Мріні верх і морем. Огонь італійських гармат і метавок їхні сягає далеко за нашу стрілецьку лінію. Наші батареї відповідають і стріляють проти збройщів війск за італійським фронтом. В Каракіті і на тирольській границі не сталося нічого важкого.

ЗВІДМОЛЕНС ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ
з 18 серпня.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група війск баварського настуника престола Рупрехта: На болі битви у Фландрії змоглася боротьба артилерії на побережжі й на північний схід від Іпернів до найбільшої нагальнності. Ма інших місцях був огонь менший, чим попередніми днями. По обох сторонах залізничної лінії в Беніні до Штаден виконав неприятель пополудні не надійно сильний частинний наступ, протягом якого по завалій боротьбі втрачено Лягні-Марк. Занімаючи становище, що перебігає плоским луком поуз села. В Артезії під ослонює сильного огня артилерії уставились в поготівлю англійські наступаючі війска. Наш несучий знищений огонь не позволяв розвинутися наступові.

Вночі відверто слабший напір неприятеля. Група війск німецького настуника престола: На Шиен де Дам оживле на діяльність артилерії коло Черні. В закінченні Шампанії, особливо в Кайльбергу, на південний захід від Мароквіль на північний фронт Верде-ну огнева боротьба знов розпочала ся в полудні аль всією силою; набравши сили, тривала аж до піаної ночі. Летуни й обронні гармати струтили 26 неприятельських літаків і 4 бальони на припоні, які серед полуміні опали. Поручник Достлер вістрілив 26, заступник офіцера Міллер 22, а поручник Контерман (23 і 14 бальон на припоні) 29 і 30 противника у воздушній боротьбі.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Між Балтійським і Чорним морем велись дрібніші борби на полі перед позиціями, огонь був по більші часті уміркований. Положене не змінене.

Конець на стор. 2.

Подорож мітр. Шептицького.

Берн (Шв.). 18. серпня.

(Тбк.) Ер. кат. архієпископ львівський гр. Шептицький виїздав із Фрібурга до Риму.

Виходить що-дня раніше крім понеділків.

РЕДАНЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 18, II. поверх.
Кonto пошт. шахи. 26.726.
Адреса тел.: „Діло—Львів“.
Число телефону 261.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:	
місячно	360 к.
четвертично	10—
піврічно	20—
шілорічно	40—
у Львові (без доставки):	
місячно	3— к.
четвертично	9—
піврічно	18—
шілорічно	36—
в Німеччині:	
піврічно	30— м.
шілорічно	40—
33 зміну адреси платити ся 50 с.	

Ціна оголошень:

Стрічка п'ятітка, двошпальтова 40, в підсічках 60, в ополістках 80 с. кредитний час 1 К. Повідомлення про відчайдані заручини 150. Некрольоті стрічка 1 К. Стенографія за окремою умовою. Одне прямірник контуру у Львові 12 с. на провінції 14 с.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Українське шкільництво на Волині.

Серед руїн — матеріальної і моральної — що наслідком сітівової аварії спала на нашу любі й красній «незабутній» Волинь, країні словутнію», одно відрядне ясне явище можемо з великою відою й радістю визначити — се наше рідне, українське шкільництво, що мов пишний оазис серед дикої, непривітної пустині вабить зір і тішить душу кожного Українця.

Вже в самих початках окупації зроблено заходи ворганізувати рідну школу в занятих українських областях. Сею справою дуже живо займається Союз визволення України, звертаючи ся і сам і спільно з «Загальною Українською Радою» до мір-датних чинників з відповідними представленнями. Але, на жаль, широкі програми діяльності, зачеканні сими організаціями, не судилося спровадити з незалежних від них причин. Зі сторони компетентних властив не знайшли вони не лише попертя, а навіть арозуміння для сеї справи, такої важкої не лише для Українців, але й для самої Наддунайської імперії. Всі найконечніші, найоправданіші жадання Українців сгрічали днівні, неумотивованій олії, мовби Бог зна яке «politisum». Однаком вислідом сих заходів було вислання на займанщину двох партій Українських Січових Стрільців, з яких утворено хемісарці у Володимирі Волинському і Ковелі. Присутність на місці живих українських сил однака допнила свого. Зазважи Стрільців ціківські кінців прийшли до заложниць кілька найцінніших шкіл, у котрих здебільшого вчили самі Стрільці, а невдовзі й спеціально спроважені з Галичини кваліфіковані учительки Українки й пара місцевих наших людей. Тоді ж зорганізовано вночі у Львові за почином «Союзу визволення України» спеціальне «Бюро культурної помочі для українського населення окупованіх земель», задачею якого є опікувати ся шкільною справою — збирати гроші на ведене й, вишукувати учителів, спроваджувати книжки й прилади і таємні.

З кінцем минулого шкільного року було на Волині (в Ковельщчині і Володимирщині) загалом 26 українських шкіл (24 початкових, дві двокласові — у Матіїві й Устілуві і одна 4 класова у Володимирі Волинському), через котрі перейшло коло 2 тисяч дітей. Деякі школи вже значалися як на теперішній обставині дуже великою фрекеніцею, напр. через володимирську школу перейшло 346 дітей, через устілувську 158, через матіївську 135 і т. д. Діти встать ся дуже охочо й учителі ними не нахвалияється. Не вважаючи на віддалене (ходять із сусідніх сіл), брак одіння й обуви, негудо, потреби в домі, рвуться вони до рідної школи. Учителівських сіл було 31, з того 13 Стрільців, 10 Українок з Галичини, 7 місцевих (5 учительок і 2 учителі) і 1 учителя в австрійській армії. З того лише три школи, зглядно учителівські сили тих шкіл були на удержані правителів земельних комісаріятів (у Ковелі, Любовні і Матіїві). Решта, поза стрільців, була на удержані «Бюро культурної помочі», котре підпомагало книжками й приладами інші школи. Крім шкіл подекуди провадилися курси неграмотних для дорослих, курси німецької мови, а школярам треба було давати убрани, черевики, а також істри. (Невдовзі вийде в друкі дуже гарне і докладне I. звідомлення найбільшої школи — володимирської ім. Шевченка. Радимо всім набути ся цікаве звідомлення).

Громадська ініціатива й організації скрізь і завсіди річ спасення, тим більше в наших обставинах, де поза нею никому властиво займати ся потребами й інтересами української людності займанщини. Де інша може виручити дер жавна організація, але, на жаль, на чолі австро-угорської адміністрації нашої займанщини нема Українців, що могли би «via facit», силою своєї присутності,

вести українську роботу. Навпаки, діється щось цілком противне: всі окружні команди, а також шкільні інспекторати обслажені поляками, про відношене котрих до нашої справи — нема що довго розводити ся.

Тому нема чого дивувати ся, що замість православних священиків Українців взято Румунія, що інспектор силус дітей Українців римо-католицького обряду з української школи забирає до польської, що з укр. школи, інспектор усуває мапу України, накидає польські друкорити Й. Сіблі і т. д. Нема чого дивувати ся, що влади не дозволили на відчинене у Володимирі укр. гімназії, мимо того, що до того є всі умови і пріоритети подані. Більше як рік, відповіділи цілком на знані галицькі способи, по даючи як причину відмови: близький фронт, не супокійний час, недостачу кваліфікованих сил і гарантії покриття коштів, невідповідність будинку і т. д! О скільки річеві сі мотиви, за жити кождин, вязячи на увагу, що мало ся відкрити лише 1—2 каси. Ну, та супроти того, що окружні інспектори й шкільні референти при командах армії самі поляки, мотивів може знайти ся й більше й сильніших!

Ся обставина погіршується ся в значній мірі ще тим, що завдяки російській евакуації Волинь має цілком ослали ся без чашої інтелігенції, більшість вільновівих і заможних, котрі могли піднести авторитетний голос в місцевих справах перед військовою зверністю. Правда, подекуди полишилися православні священики, але їх відразу відтранспортувані як підозрілих «rossische Pope» до відповідних «інтернатів», хоч уже той факт, що вони не втекли, а лишили ся, міг бы заєсти ся, добре про них свідчити. Латинських кіондзів, «чевідно, не зайнано, хоч про їх «орієнтацію» можна би — нечідно сказати.

Отже довело ся нести шілій тягар удержана й заошторення шкіл самому громадянству й без того обтяженному ріжними невідкладними потребами. І на сім місці годить ся з подякою ствердити, що наше громадянство охоче відгукнулося на заклик «Бюро Культурної Помочі» й дало своїми жертвами змогу досить щасливо поборювати матеріальні труднощі. В своїй часі «Бюро К. П.» оголосило в «Ділі» докладне звідомлення в своїх приходах і видатках за час від 1. лютого 1916 до 1. січня 1917. За сей час: винесено на потреби волинського шкільництва понад 32 000. Охочі можуть дістати в «Бюро К. П.» осібну відбитку свого звідомлення та надісланім потребної поштової оплати. З кінцем року «Бюро» подасто до прилюдної відомості звідомлене за сей рік. Однака в останнім часі потреби значно перевищають ті фонди, якими розпоряджає «Бюро», а жертви тимчасом впливають в дуже незначній скількості.

При сій нагоді слід звернути увагу багатьох особам, що вони даремно гнівають ся за непоміщене відразу їх чесних імен в «Ділі» в рубриці жертвовавців. Газета прещінська не може заповнити ся тільки сею рубрикою і містити її по спільки, по скільки в місці. Думаємо, що амбіція побачити своє назване в друкі повинна у тутити на задній план перед цілю, на яку призначена жертва. В своїм часі одне че всі жертви знайдуть ся в загаданій рубриці. Здернемо також увагу, що оголошувані жертви не бевплатні. Друкарня цілком природно мусить за брати оплату і «Бюро» хоч зі значним опустом платить за кождий рядок уміщуваних викавів.

В касі «Бюро» тепер, з початком нового шкільного року є всього 21.500 кор. (зложенні на книжочці вкладковій «Дні-трава» ч 9388), яких абсолютно замало для відержання шкільництва навіть в дотеперішніх мінімальних границях. Супроти такого стану каси про розвиток уже заложених шкіл і засновані нових нема що й думати, хоч з Волині й домагають ся від «Бюро»

К. П. саме розширення школної сіті в огляді на пробуджену у наших земляків охоту до рідної науки. А тут ще Бюро К. П. стоїть перед сумнім фактом винесення стрілецьких шкіл з огляду на скасоване комісаріатом «відкликання — мимо закоїв» національних українських організацій (Укр. Парл. Представництва і Союза Візув, Укр.) не допустити до цього — учительів. Стрілецькі, удержані, котріх нічого не коштувало Бюро. Треба би на місце їх дати цивільні сили, але на їх оплаті немає грошей. А крім учительських сил треба ще й підручників, ріжних приладів, книжок до читання як школний діт为之, так і старшим, бо люди, знищені війною, не здатні найонечіншого, не в силі за все се заплатити.

Тож мусимо ми всі знову складати ся на добру, святі справу рідної освіти наших братів. Се наш обов'язок, наша повинність перед цілою соборною Україною! Щоб не закинули нам наші брати, що полячили ми Волинь в найтрудніший час, серед руїн і заніщення, в тій хвілі, коли наш національний противник всі сили докладають, щоб довести, що Волинь властиво не наша, а їх! Адже у нас читали, що Поляки зложили чималій фонд для пострілівного школництва на Волині (500.000 кор.), що інші котрі стягають єще для сих шкіл, чителів, що у Володимирі в дозволі власті постала «Mazur Polka», а як довідаємося, уже постараються Поляки для волинських шкіл о військових учителів Мазурів, котрі мають б. ти по українських селах. Супроти всього того годі нам сидіти за ложніми ру. Я скажою предилюсти ся чужинецької р. б. на нашій — не своїй землі, по тішачи себе тим, що однаково се не відрізжать. Не хочеть ся вірити, щоби наші люди і на ші інституції, котрі пречінь отримали від братів показний фонд ім. митр. Шептицького, до справи не менше важкої, прада неосвяченій близкучим іменем, не змогли зібрати бодай по половині того фонду. Чайже збирати не для особи, а для віла а діло духовного життя прибітого, знищеної й опущеної населені, вдається, так ско заслугу на наше найграїчіше спочуття і як найкоршу поміч! Спомімо ж свою повинність, збирати гроші на рідну волинську школу! Нехай наші інституції фінансові відкликнуть ся на се так, як відткують ся на інші народні цілі, нехай наше духовенство во містах і селах варідить з ри по церквах на сю ціл, нехай всі наші люди привнесуть свою долгу відповідно до своєї спроможності — і наше школництво на Волині й в наступуючім школнім році успішно сповнить своє велике завдання, будячи свідомість нашої нації й огравочуючи прибитий, наш народ сіті дом рідної науки!

Жертвуймо ж на українські школи на Волині!

Адреса Бюро: Львів, ул. Чарнецького 24, куди й треба звертати ся в усіх школах спрахах. Грошеві жертви посыпти на вкладкову книжочку «Дністра» ч. 9888, а всік інші — одяжко для дітей, книжками (бажано обливо популярні книжки для дітей і народу), на ім'я видавця Бюро Вол. Дорошенка, ул. Чарнецького ч. 24.

Д. ОРЛЕНКО.

НЕСПОДІВАНІЙ ШЛЮБ.

— Бачиш, любко, про сні є дещо в цих книгах тільки не в тих а в інших. Бувають сні від Бога і від нечистого. Оте, що є бі снідось про гаміжне, те, може, й від Бога, бо ти й дісно в той день несподівано повінчалася, а про куну — то від нечистого і ти за будь про сю нісенітнію. А що Максим давав тобі гроши на подзвін, те значить, що його грізна душа молитов просить. Так тиж віднесла до церкви кухлик меду, то будуть його поминати шлях піст, от Йому й на тим світі по лекшай. А ти обіши про його й думати.

— Я вже думаю не про його, а про тебе, що який ти в мене вчений та розумний. От якби й мені навчиться письма! Як ти гадаєш, зможе б. ти стати письменникою?

— А чому ж ні? Хочеш, я буду тебе вчити?

— А не вийде у нас така наука, як у тій пісні:

Учив мене письма дяк,
Та й не вивчив ніяк:
Каже мені: Буки-яз.
А я Йому: „Шлюй раз!”
Каже мені: „Серери,
А я Йому: „Пригорни”.

— Як будеш пустувати, то я навколошки тебе поставлю на гречку, а то й «субітково-го» дам.

— Так би я тобі й корилася! Ні, серце, не про те я вже думаю, а про інше: де ми відінемося, як дірір Василь хату оберети? Зу-

ЗВІДОМЛЕНЕ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ

в 18. серпня.

Початок гл. стор. 1.

На фронті архіви. Йосифа дня 16. серпня наступ австро-угорських війск на відень від Гроцешті мав повний успіх. Приступом викинено неприятеля в укріплених становищах Крім кровавих втрат забрано неприятелеві понад 1600 бранців і 18 скорострілів.

Від початку операції на Сході, т. є від д. 19. липня воловили союзні війска у Східній Галичині, на Буковині і в Молдавії 655 офіцірів і 41.300 жовнірів та здобули 257 гармат, 546 скорострілів, 191 метрові мін і 50.000 врісів. З весняних матеріалів добуто: великі припаси амуніції, 25.000 газових масок, 14 панцирних самоходів, 15 тягарових самоходів, 2 панцирні поїзди, 6 панцирних залізничних поїздів, а крім того 26 локомотивів і 218 залізничних вагонів, кілька літаків, велику скількість веєв і веєлкі припаси поживи.

З особливим признанням треба піднести, що в часі послідніх боїв амуніційні колонни, трені, війска залізничні і автомобільні, мимо великих трудів, під кождим взглядом сповнили свою так важну для ведення боїв задачу удержання комунікації на фронт і з фронтом. Дякуючи му-драми зарядженням, вірному словникованню обов'язків офіцірами, урядниками й жовнірими, можна було пляново перевести всяких пересувань війск і на час засмотрити війска в борбі в кождій порі потрібними доповненнями амуніції, живності й іншого воєнного матеріалу. Доконано того на Заході, мимо неприятельського огня, що сягав через кілька становищ далеко в область на фронтом, на Сході мимо всяких перешкод, які насували відносини терену, погода і великої знищення.

ВІДНОВА РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ?

Петроград 18. серпня.

(Ткб.) Нач. вожа Корнілов в розмові з дневникарями висловив надію, що зарядження, які він саме предложив до затвердження пра-тильству, доведуть до нової віднови армії. Сказав також, що слід числити ся в військовими операціями на велику міру на румунському фронті і на інших фронтах, особливо на північному. Можлива також скомбінована акція сил сухопутних і морських. Зимова кампанія неминуча.

ВІДОВА У. Ц. Р. ДО НАСЕЛЕНЯ ВОЛИНІ І ПОДІЛЯ.

БЕРН, 18. серпня. Українське пресове Бюро доносить в Київ під датою 15. с. м. Українська Центральна Рада видала до населення Волині і Поділля відзову, щоби в разі окупації

стрів мене вчора на базарі таї каже: „Тепер ти, Ганко, маєш чоловіка, то йди до його жити, а братове дворище — месе, я й позивати ще його буду?“ Ну, де ми подінемось голубе?

— Ой маємо про що журитись! — засміявся Андрій. — Наймено у когось хатину, поки зберемось на свою власні; будемо обое заробляти, то й не будемо нужди знати. Аби ти мене вірно любила, а про решту мені байдуже! Але слухай на кого то собака бреше?

Ганка скопилася до вікна, та й каже:

— Се йде до нас крама Демян Запорожець, що рибою прасолує. По кий же се потребі?

Ринули сіневи двері і в хату ввійшов огридний чоловік в мішанському убранию, підпірений червоним поясом.

Він повагом зняв шапку, поставив у куток між кочергами товстий ціпок та тоді включив ся й промовив:

— Здорова була Ганко Павлівна й ти пане дяче. Поздоровляю вас з святим постом, Та вас так треба ще й чесним шляблом поздоровити. Ну, щасті вам Боже на все добре.

— Спциси, — відповіли господарі. — Сідайте будь паска, мілім гостем будете.

— Навriad, чи буду я вам мілім гостем промовив Демяна, — а тільки вибачайте, я в тому не винен: кажуть, як на осла, що навантажив, та вів і везе. Ось яке діло; кланяється ся тобі, Ганко, твій чоловік, чи як тепер він тобі приходить ся, Максим і передає через мене гостинець.

— Який Максим? — з жахом крикнула Ганка.

— Хиба він живий? Адже ж казали...

— Живісінський, (як) от так, як ми в то-

не опускала місце замешкання. Рада запевнює, що пожалування гдін вибрки, які трафлялися повторяться, бо вхоплено ся всіх середин, щоб унеможливити непотрібні й самовільно знищенні та після спромогти удержати порядок.

ВІСТИ ПРО МИТРОПОЛИТА Гр. ШЕПТИЦЬКОГО

Перепоми в подоронні митроп. Шептицького до Риму?

ЦІРІХ. (Ткб.) „Zuericher Nachrichten“ доносять з Фрайберга, що Італія відмовила митрополитові Шептицькому дозволу переступити італійську границю.

БЕРНО. (Ткб.) „Graesende Lozanne“ доносять, що митрополит гр. Шептицький не їде до Риму, але до Ейнзельн.

Місія митрополита Шептицького.

БЕРН (Ткб). В часі свого побуту в Фрайберзі архієпис. Шептицький уділив разом зі співробітниками „Journal de Genève“. Архієпископ заявив, що позицію є лучити Його подорож з політичними намірами, бо політика, се не Його річ, так само, як не до него належать миріві задачі. Він займається ся виключно справою зближення церкви Заходу з церквою Сходу, яка лежить Йому на серці; се задача, яку він собі визнає, не одержавши в тім ділі місії від нікого. Не ограничується ся лише до питання церкви Українців і Білорусів в тих областях Росії, де унітську церкву гноблять російські владики, аде обнімає також ідею з'єднання всіх християнських церков, а головно приближення церкви римо католицької і православної. Ся послідна, яка переходить під сю пору поважне переселене, не відноситься ся до унітської церкви ворожо. Унітська церква, хоч мала і слаба, якуючи своєму відрубному становищу, надається до доконання діла з'єднання.

Примітка в честь митроп. Шептицького

Граф Тишкевич видав в Лозанні в честь митрополита Шептицького приняті, на яке прибуло кількох Українців, Поляків і Літвів.

Приготовання до соціал-стичної конференції в Стокгольмі.

СТОКГОЛЬМ. (Ткб.) Організаційний комітет робить ревні приготовання до конференції. Подана своєю часу вістка, що конференцію відкриється Чхеїдзе, в сути річи потверджується. Брантінг і Троельстру будуть керувати нарадами. На конференції буде 150 учасників, наради будуть усунені пашпартової перепони. Наряди вести муться в мові віменській, французькій, англійській та російській. Комітет націльється, що англійські і французькі соціалісти возьмуть участь в конференції.

всідній буде ми з нашим же полтавським крамарем Кирилом Мощенком в Січи по нашему промислу, ізділи введені риби купувати то-що, а під той час коли приїхав Максим із Папушиного візничника, де він давно уже оселився. Він телер спрахій січовик, бо присягав ся до Урманського куреня. Почувши, що приїхали полтавські крамари, він у пушальну неділю прийшов до нас з хлібом та й пітаяв ся: „А я там проживав має жінка Ганка?“ А я жартуючи й кажу: „Що ж, пішла чутка, либонь ти вмер, так Ганка замуж лагодить ся“. Він на се нічого не сказав і почав розпитувати про свого брата Василя та про інших родичів. Недовго й посидів, спітав, коли ми думаємо вертатися до дому і пішає до свого зімовиника. А вівторок на масниці вдруге до нас наїдався, поклав на стіл гроши та й каже мені: „Поклонися від мене моїй жінці Ганці Гані!“ Павловій і на знак того передай йї отсі гроши копійки на колачі; аще поспітай, чи відбравла вона сукно на портище, що я переслав йї через людей? Як що відбравла то нехай мене сповістіть і пришле мені сорочку й рушник“. Отє й тільки месе повісті. Ось і ті гроши, що Максим передав тобі. А по сій мові будьте здорові. Прошавайте!

Демян витяг з кишені дві копійки, поклав їх на стіл і не хапаючись взяв ціпок, надівши шапку і вийшов з хати.

А в хаті лишились господарі, нім, і не рухом, більше подібні до камяних статуй, нім до живих людей.

Стали дзвонити до Служби, та Андрій на вірд чи й темнів, що то дзвонили в його церкві

ВСІ ШКОЛЬНІ КНИЖКИ

до народних і середніх шкіл

ПОСЛІДНІ ВІСТИ ПРО ВІЙНУ.

БЕРЛІН. Бюро Вольфа дня 18 серпня відч. Боротьба артилерії у Фландрії в Артоа, над Еною і коло Вердену.

На Сході нічого нового.

ВІДЕНЬ. (Тб.) З воєнної пресової кеати ри доносят: Ніденно-західний фронт: Від вечера по пол. в ході боротьби артилерії над Сочено. Змагалася вона сильно над вечір.

Італійці остріювали головно області місцевого причілка Тольмен включно до Монте Санто. Також вночі їх артилерія не спочивала. Нині сильний огонь неприятельської артилерії (звертався ся вже на 60 км. фронту від Мралі Брх до моря) і метавок мін. Є се повільний, пляновий огонь знищення, який звертається головно на найпередніші лінії проти мінімічих обlastей військових збориш, становищ батерій і місць команд. Італійці пробували кількома наворотами також наступу газами.

Східний фронт. На румунському фронті союзники легко відперли слабі частини наступу між долиною Сушти і Тротуш. Неприятельська артилерія відкидала ся зі змінною силою. Слабий нічний наступ в долині Ойтоз відперто зовсім. Німецька батерія цільним вистрілом поваджала побуд на північ від Галача.

В Карпатах безнастінно паде дощ.

Цісарський приказ

ВІДЕНЬ (Тб.) Шісар видав ось такий письменний приказ: Богато з моїх хоробрих живів опустило більший фронт, понісши рані, заці мали ще нагоду заслужити собі на відзначене за хоробру поставу. В подібному положенні є також і ті, що з причин військових срідів захопували, понесли на своє здоров'я тягливі шкоди, а тепер мусить оставати далеко від боротьби. Моїм бажанням є, щоби ті хоробрі одержали зважнішу відзнаку. Поручаю шефови генеральського штабу, Моїм військовим міністрам і командантам маринарки, щоби вони поробили пропозиції що до переведення Москі волі.

Замкнене французької границі.

БЕРН. (Тб.) Після днівників замкнене французької границі триває даліше. Перепускається тільки дипломатичних курієв. Рівночасно замкнено також границю французько-швейцарську. Те вказує на перепроваджуване військових заряджень.

Памятайте про жертви

10.500	на фонд укр. жур-
	написів ім. Яросла-
	Весолоцького
4.000	- на памятни-
	бл. ім. Яросла-
	Весолоцькому

“ДНІСТЕР”
— Зем. Гіл. Банк

НОВИНКИ.

Львів, 18 серпня 1917.

— Чи буде у Львові яка бурса? Нам пишуть: Убогі родичі, які при помочі львівських бурс мали давніше змогу посыпати діти свої до середніх шкіл, мають великий жаль до дотичних коруптів, що від двох літ не подбав никто о отворене у Львові бодай одної бурси. Директор перемиської гімназії, якому залежить на фреквенції і здоров'ю молодіжі, потрафив отворити аж три роди курс, від найдешевшої до найдорожчої, крім того отворив дешеву кухню для учеників, так що називати крайній біль має змогу послати свою зібру дитину до школи; тимчасом у Львові нема кому заняться тими справами, мимо того, що с там близько 50 професорів середніх шкіл! Не може заслонюватись тяжкими відносинами, а провізійними трудностями, то що, бо такі самі трудності мали польські бурси, а такі були чинні, впрочому і у нас існували дещо інші туті, сирітські захисти, захоронки, навіть вакцинації оселі, які побороли всі трудністі і дали удержані своїм вахонкам. Але се коштує доволі клопоту, праші і личного пожертвовання кількох одиниць. — а чайже між кількома десятками «заводових педагогів», яким добро молодіжі познано би лежати на серці, найде ся кількох, що здобудуться ся на таку жертву. Може би презідія «Учительської Громади» зволила вільніти на дотичні чинники і промовила їм

до амбіції, нехайби зробили щось бодай для своєї молодіжі. Час короткий, серпень кінчиться ся.

— **Відвідини в „кашім“ шкільництві.** Нам пишуть: В однім підляськівським повіті «громада М. У» ній мурована, одноповерхова, прегарна школа з українського викладовою мовою. До річи сказавши, ся школа повинна бути 4-класовою, бож стація в місці, до поїздів, міста п'ять мінут ізди, а до столиці краю три милі. Та лиши се на боці. В селі є управитель школи в роду Руцин, але «вого українського роду він стидається і відхрещується як чорт від свяченості води, на Українців як найбільший ворог удає, з се дніами поводить ся брутально, немилосердно та тероризує і то лиш тому, бо нині в громаді всю владу в руках пулько тримає і нею в нічим не поділить ся. В громаді він є: підлітом, пісарем, асесором, лиш не учителем. Школу здав на другу силу, панючку Польку без найменшої енергії, так що та школа через пільз рік Божий стітить пусткою. Бож і самі селяни кажуть, по що нам дійти до такої школи тисячі. І так тем, у тій школі дитина нічого не називати ся, бо п. професор волить пересидіти кілька годин в корші, як у школі. Се факт! В другім селі також не інакше. Є дві учительки, обі Польки. Вони зовсім без церемонії говорять, що учні ім таки не хочеть ся. По що? I так „wojna!“ Зрештою сам п. інспектор говорить, що „obuwawelskie sprawy“ (розумій: громадська писарка то що) перші, а школа?.. По що українському селянинові і українській дитині школа? На що книжка і про віта?.. Коли найкрасше буде, як житель, господар української землі, буде темним „rusьким Іваном“ до суду-Віку. Переїдеться по українських повітах у східній Галичині, а таких квіток на нашій шкільній, беззаросітній ниві знайдете без ліку. Питаемо: Чи по інших провінціях Австро-Австрії, а хочби і в зах. Галичині панує таке царство тьми, чи ми одні-і що до сего становища і становити ще даліше в цілій австро-істській державі виник?

— **Інтелігентна хрупіда.** Нам пишуть з міста. Перед війною появлялись бувало під сим соромним заголовком вісти, що сей або той інтелігентний громадянин не шанує своєї рідної мови і на лиці хрупів послується чужою в прилюдних виступах. На шастя такі случаї бували чим раз рідші, а вже тепер, де народ наш перейшов в час війни таку гірку школу жити, де навіть найзгідливішим зачали створатись очі, здавало ся, що ніхто з інтелігентів не допустить ся такого грубого промаху, щоби на своїй рідній землі ставив ся своєї рідної мови. На жаль, того рода випадки ще таки дуються ся і то між священиками, які повинні бути взором для других. До занотовання маємо поки що два випадки в Старо Самбірщині, де кс. Piotr Kniażynski, gr.-kai proboszcz w Tyrowicach i ks. Leopold Szumski, administrator w Strzyżach, стигають ся своєї рідної мови і в переписці в будівельною експозицією в Ст. Самборі послугуються чужою. Чому, не знати. Експозитура приймає без найменшої трудності українські письма, виставляє українські відповіді, послугується в українських сторонах українською мовою, на таблиці є поміщені також українська напись, а в торжественні дні поївів на ній також українські хругов. Причина отже лежить в самих згаданих кінечках. Можна догадувати ся, що кс. Piotr Kniażynski, декорований недавно золотим хрестом, хоче тим способом мати марку „o za dnego“ при старанні ся о парохії цієї землі.

— **Бесідки про жертви** — згадані вище, що панів Леон Szumski, не має національної амбіції і вже пускав ся на лікарство, се дуже замітне, такий чоловік готовий здати дуже далеко. Найсумніше однак те, що він навіть не узнає свого промаху, є вдоволений в себе і каже, що добре на тм зійшов, бо він збудували йому стодолу! Отже за стодолу проміняв рідну мову, а як би так були добували ще який-хлів, то певно бува би готов вирек ся і рідної мамі! Гарна етика. Але ми сего терпіти не будемо; коли домугаємося що характерності від міщанина і селянина, то маємо право вимагати в першій мірі від провідника народу для такого кожде таке лизунство будено безпомічно пятинувати, нехай єс знаєть, з ким маємо до ді-а. Про других, що та кож не шанують своєї мови в переписці з відомостями, напишемо другим разом.

— **В справі бібліотеки для молодіжі.** До порученої п. д. р.м. Чайковським справи хочу доки нутри кілька уваг про річ, которая в житті нашої молодіжі відограла визначну роль. На аварії перед війною розпочалася поширювати у нас велими хосення організація „пласт“. Головно в польських гімназіях мала вона чимале значені

Книгарня

— Наук. Тов. ім. Шевченка
у ЛЬВОВІ. Ринок ч. 10.

для нашої молодіжі; крім того дала вона дещо знання для світової бурі потрібного. Організація росла скоро серед мужеської і жіночої молодіжі, чого доказують згадані пластові відпливи в Львові в дніх 1. і 2. лютого 1913 і здвиг у Львові. В сіріших часах теперішніх завірухи організація не зникла, хоча і не розвивається вже як слід. Тут і там існують пластові гуртки. Але так для дугового життя пластунів, як і для самого розвою організації потребні конче відповідні кружки, а головно часописи. Теми «вільною ріжною» ріжною, Коля омінно вже розвідки про суть самої організації, то для пластунів потребні також короткі житієписи нашіх великих людей, по котрих іменах називають ся куріні, стати про алькоголь, першу поміч самаританську, розвідки із природознавства, та на всі інші теми, як пр. суспільні. Матеріалу отже досить, а поки що зроблено в тім напрямі дуже мало. Вийшла брошурка дра Тисовського „Пласт“, которая є лише докладним поясненням статута організації і П. Франка: „Завіації і гри“; крім того час від часу находилися коротенькі статі в нашій пресі. А все та же перед війною. Були також проби видавання не періодичної часописи, але не доведено до цілі. Пластові гуртки по феріях поширяють ся певно даліше. Видавані часописи стають справою легкого напрямку, щоби надати організації належний напрям. Во впротивній раз, відомо, було, що знаєши не звикнеть ся і зайде на бездорожя. Постанова декотрих пластових організацій обов'язує кожного члена передплатувати свою часопись. Се можна би також у нас примінити. Очевидно, чиа мусить бути дуже мала, а видавництво поверти повинні дорогою пресового фонду учителівські кружки і ті, що пластовим рухом інтересують ся. А часопис, хочби виходила лише раз на місяць, виповнила би велику програму для нашої молодіжі. Крім того з огляду на таку ріжнощість тем могла би дати духовий корм і для не пластунів, а гайдавці мали би працю дуже вдачу. Над сею справою треба конче застосувати ся, бо вона є дуже важна і о скілько можности вже з початком нового шкільного року видавництво почати. — М. Явельський.

— **Здвиг польських соколів в Берліні.** На площі перехрестя відбувся в Берліні минулого тижня 17. здінг V. с. с. польських соколів на Німеччину. Польські часописи доносять, що здвиг відбувся серед великого ентузіазму, який виявив ся особливо під час візиту косинерів, одніх в селянські стрій різних околиць Польщі.

— **Пробні стрільни під «львовом».** Команда міста оголосила: В понеділок 20. с. м. буде між 12 і 1 год. в полуночі пробні стрільни. Позімляється людність, що стріли будуть іти з горба Вісньовського до ліса в Брюховичах.

— **Особисті вісти.** Капітан авантюрист Йосиф Бурачинський іменований військовим прокуратором у Львові.

— **При тов. Українська Ризниця в Самборі** отворено дні 15. серпня 1917 р. паперовий відділ, богато заохочений у всі шкільні та канцелярійні прибори. Ціни можливо найнижчі. Належить надіти ся, що Вп. учительство, уряди парохіяльні та адаокатські канцелярії скочуть зі своїми завпотребованнями звергати ся виключно до своєї інституції і переведуть на ділі клієнці: свій до свого! — Дирекція.

Нові книжки і видання.

В. Левинський: „Царська Росія і український військ“. Женева, 1917, ст. VII + 104 + (4), ціна 1 фр. 50 сант.

Брошуря В. Левинського має інформаційний характер і написана з цілю, як се зазначає сам автор у передмові, «прайти на поміч бажанім Бога російських соціалістів, кістрі часто густо відсутністю (1) від знатних великоруського громадянства до українства пояснюючи виключно незнайомістю його з українським питанням». Очевидно що се лише викрут панів Росії, котрі досі нічого не хотіли знати про нас, бо маловажили на: як „quasi negligible“. І з цього погляду всі старання В. Левинського про світіти темними російськими товариши, розуміється, не осягнули біль. Кілько то вже було написано Українцями брошур про український рух, виходить навіть спеціальна часопись „Українська Жизнь“; однак все надарено — мимо всього панів Росії, від єсків почавши, а скінчши на лібералах, закрилися незнайомістю. Діється ся тут так само, як в нашими спробами просвітити австрійських політиків. Мимо

